

Городський театр.

Товариство артистів Київської опери під орудою С. В. Брикіна.

Сьогодні, 19-го, гастроль **Е. Діральдони** — „Девонъ“. 20-го, вранці „Сказка о царі Салтагані“. Увечері гастроль **Л. М. Ілєєнтьєва** — „Таггейзеръ“. 21-го, перша гастроль **С. Діральдони** — „Евгеній Онегінъ“. 22-го, остання прощальна гастр. **Е. Діральдони** — „Фаустъ“. 23-го, гастр. **Л. М. Ілєєнтьєва** — „Циновія дама“. 24-го, у останній раз „Царь плотників“. 25-го, передостання гастроль **Ілєєнтьєва** — „Гугеноты“. 26-го, буде оголошено окремі афішами. 27-го, прощ. гастр. **Ілєєнтьєва** і скінчення оперного сезону. Білети продаються.

ВЫБОРГСКИЙ ПРОЦЕССЪ.

Иллюстрированное издание. Стр. 1—269. СПб. 1908.

СОДЕРЖАНИЕ: Ч. I. Полный стенографический отчет о заседании суда.—Воззвание пруссаго национального собрания 1848 г.—Адресъ подсудимых.—Автографъ подсудимых. Ч. II. Портреты, некрологи и краткія біографическія свѣдѣнія о правданныхъ по дѣлу о выборгскомъ воззвании. Ч. III. Статьи П. Кривонова. Воспоминанія Н. Бородина. Въ Выборгѣ 9—11 июля. В. Кузьмина-Караваева. О чьей не говорили подсудимые — изъ свѣдѣній о судѣб. депутатахъ. Иллюстраціи: 168 медальонныхъ портретовъ; большой портретъ С. А. Муромцева, 3 рисунка изъ залы суда, 2 групп. подсудимыхъ. Отъѣздъ бывшихъ депутатовъ изъ Выборга, гостиница „Бельведеръ“, гдѣ составлено выборгское воззваніе.

Цѣна книги съ рисунками на слоной бумагѣ 1 руб. 50 коп.

„ „ „ съ рисунками на мѣловой бумагѣ 1 руб. 75 коп.

Книгопродавецъ сѣвдѣна 30%.

Съ требованіями обращаться по адресу: С.-Петербургъ, Б. Подъячская, 89. Книжный складъ т-ва „ОБЩЕСТВЕННАЯ ПОЛЬЗА“.

3—174—3

русского народа“ (Филевич), або, як каже ще д. Т. Ф. — „эта почтенная (!) партія, високо держащая знаня національного и культурного единства русского народа и стойко защищающая Галицкую Русь отъ растлывающихся началъ сепаратизма, безвѣрія, социализма и анархизма, пропандируемыхъ украинцами“ і т. д. пішов усе збирати на одну кулу „почтенный“ апологет не менш „почтенной“ партії.. Одно слово всяке „производити шумъ по собственному дѣлу“, ристівбувши тільки його до смерті гр. Потоцького. Вороги українства і з „істинно-польского“, і з „істинно-русского“ табору використовують справу для того, щоб завдати тяжкого удару зневажисному рухові.

З російських публіцистів надто силкується д. Т. Ф., але як цього добродія Господь-Бог покарав „скорбною главою“, то виходять несподіванки, з яких читач сам може бачити справжні мотиви неבלаганного публіциста. Я вже не кажу про те, що ім'я проф. Гуршевського з хитрим підморгуванням і тепер фігурує в статі з „Кієвлянина“, — без цього д. Т. Ф. очевидно не може обійтись. Але він, напр., Січинському вкладає в уста фразу: „совершенное имъ злодѣяніе“, але він паче сніга убіє гр. Потоцького („не давали, каже, ні малшого повода къ раздраженію противъ себя со стороны тѣхъ или другихъ народностей“), але він діло Січинського складає не більш і не менш, як на всю „украинскую (!) партію“, але він мало не вихваляє шехольського „возмездіе“... Правда, д. Т. Ф. і сам очевидно розуміє, що у його не все гладенько виходить і зараз же після наведеної похвали Потоцькому схаменився був трохи й дописав, що „галицкимъ русскимъ живется далеко не сладко поль польскимъ владычествомъ“, але на цей раз можна й простити Потоцькому, бо він був не гірший („не былъ хуже“) за інших... Навіть смерть Каганця підчас останніх виборів д. Т. Ф. ладен тепер уважати за ознаку великої коректності польської адміністрації!.. І все не на те, щоб „произвести шумъ по собственному дѣлу“, кинути заявний раз болото у зневажисне українство!

До полеміки „істинно-русскихъ“ публіцистів ми вже так звикли, що їхні манерам не дивуємось. Так само не бачимо потреби упевняти їх в тому, що вони помиляються. Це — не помилка і доказом тому можуть бути всі писання його б і д. Т. Ф., а надто остання стаття його. Той, хто помиляється, не може так незручно викручуватись, заплющувати очі перед справжніми фактами й вигадувати такі, яких і не було ніколи, й суперечити самісібі з собою на кожному рядку. Тут щось більше, ніж помилка: тут використовувалися події для власних інтересів. За дна цього геть і правду, і справедливості, і звичайну логіку, і навіть те, що сам автор не раз перед тим говорив і не раз потім же говорив. За дна цього не вадит і гр. Потоцького канонизувати, і „ісконнимъ врагамъ русской государственной идеи“ руку подати: все в пригоді тут стане!.. А в результаті — такий лад, що..

Одвертайте швидше нос, люде добрі як зачуте дух з „Кієвлянина“. А надто коли він ітме під фірмою Т. Ф.

Сергій Єфремов.

Відгуки парламентського життя.

Що зробила Дума за 5 місяців.

За 155 днів свого існування Дума мала 49 засідань, — ніяк же кажу, $\frac{2}{3}$ свого часу Дума присвятила праці в комісіях і $\frac{1}{3}$ присвятила загальним зібранням. Загалом, всі 49 засідань зборали 282 години 52 хв., а одкунувши од цього 61 год. 56 хв., що витрачено на перерви, виявляється, що в залі засідань депутати провели тільки 220 годин 54 хв., або, ніяк же кажу, із 156 суток законодавчої праці депутати присвятили загальним зібранням 9 суток, 4 год. і 56 хв. Пересічно кожне засідання тяглося 4 з половиною год. Найкоротшим засіданням було восьме, яке тяглося усього 2 год. 25 хв. На цьому засіданні обміркувалося відповісти на урядову декларацію; закінчилося ж воно так рано через те, що Родічев було виключено на 15 засідань за його відому фразу про „муравьовський коміт та столипінський галстух“. Найдовшим було 45-е засідання, яке тяглося без перерв 8 год. 35 хв.; на цьому засіданні обміркуву-

Для власних інтересів.

Всяку визначну подію в політичному житті кожної партії, кожний напрям, на які розпалося сьогочасне громадянство, силкуються використати для себе. Політичне життя єсть найбільше життя егоїзму, висування наперед власних інтересів, — інтересів тієї групи, що данний напрям представляє. Рідко коли можна стрівати тут об'єктивну оцінку фактів, рідко коли люди можуть одірватися од ґрунту й стати над подіями, судити про ті чи інші справи з вищого погляду. А надто, коли вони і взагалі вищих поглядів не мають, то починається вже таке, що, кажучи московською приказкою, хоч святих з хати винось.

Події в Галичині, відомі нашим читачам, як-раз зачепили таке мертве болото людського егоїзму і звідти підіймається такий дух, такі мізаніи розскаються в повітрі, що не то святі, а й безносі навіть не встоять. Хвилі шовінізму розійшлися так широко, що позаохлювали навіть такі круги польського громадянства, які могли б, здавалося, інакше поставитись до справи. З голосів польської преси мало не єдиним пролунало об'єктивне застереження Głosу але вражіння очевидно не викликали. Решта тують на всі голоси про помсту, під'южують засліпаних людей на погроми, збираються в ті чи інші форми завдати українцям нове Берестечко. Це вони використовують подію для своїх інтересів, бо що, власне кажучи, для величезної більшості поляків небіжчик Потоцький? Низькокою політик, що не зміг додержати національної справедливості навіть у тій мірі, якої його попередники додержували; середньовіковий феодал, російський поміщик, що і в Галичині переніс ті звички, в яких напружувався хоча б над нещасним селянином нашої Звенигородщини *); прихильник грубої сили, далекій од яких-небудь ідейних мотивів — такою встав перед нами постать гр. Потоцького. Випадково він упав жертвою загальної системи і своєї власної низькокоюсті в обмеженості, і од того цілй факт викликає серед польського громадянства такий шовіністичний рух, то певне не особа вітоного, не його заслуги до цього спричинились. Просто луснула гонянка на тілі польського громадянства і звідти пішов специфічний дух; просто люде почали використовувати ім'я чужої їй людини, до якої вони напевне байдужі були, для своїх власних інтересів.

Тех саме, тільки в більшій мірі, треба сказати і про другу частину галицького громадянства — про тамтешніх москвофілів

чи „русско-народную“ партію, як звуть їх прихильники їхні з Росії. Що їм гр. Потоцький? А тимчасом вони виявили в тій тризні, що по йому справлено у Львові, не менше запалу, ніж справжні польські патріоти. І коли вони писали свої відомі заяви в „Галичанині“ та розплілювали оповістки по Львову од імені „русинів міста Львова“ та трощили разом з поляками вікна по українських інституціях або показували юрбі, де живе той чи инший з українських діячів — вони використовували тільки ім'я чужого їм гр. Потоцького для своїх власних інтересів.

Рух використання ішов іще далі. Вже він перекунувся в Росію й тут знайшлися очі до такої роботи люді, яким одразу гр. Потоцький зробився милим та любим, і які не можуть удержати язык свій од зла, оперуючи цим ім'ям. „Новое Время“ устами д. Филевича („Въ отвреленной атмосферѣ“, ч. 11526). „Кієвлянинъ“ устами д. Т. Ф. (Убітство гр. А. Потоцького и „украинская“ партія“, ч. 106) мало не в один час а вже напевне „єдиними устами і єдинимъ сердцемъ“ пускають крокодиліччі сльози по гр. Потоцькому. І знов така — що їм гр. Потоцький? Більш, ніж чужий, бо... не треба багато про те говорити, як ставляться до полків їх поважні органи, які тепер калять гр. Потоцькому. І коли вони над могилою його пускають потьки крокодиліччі сльіз, то тим знов такі тільки використовують справу для своїх інтересів.

„Истинно-польскіе“ та „істинно-русскіе“ люде зіпшлися в своїх інтересах, збіглися на одному почуванні — зневажисті до українського руху і подію використовують на те, щоб ту зневажисті вилити. Читачі наші вже знають з голосів „істинно-польскихъ“ люде; тепер прислухаємось ще до того, що говорять „істинно-русскіе“.

Говорять вони те ж саме, що й польські їх товариші. Та й проміж себе д. д. Филевич і Т. Ф. мають багато спільного і єдина ріжниця між ними хіба та, що д. Филевич пише трохи пристойніше, телье, як його київські товариші вже й сам ледь, як ця пам'ятає, що говорять, та так і силде особистими вказівками й самим безсоромним перекичуванням фактів. Обое вони достійно розволотяться з приводу „той пресудительной и зловередной роли, какую играет въ странѣ такъ называемая „украинская“ (!) партія“ (слова д. Т. Ф.). Обое роблять досліди в серіях українців на до „сочувствія преступнику“, „восхваленія гнуснаго преступленія“ (Т. Ф.) та „непримиримой ненависти“ до всього польского (д. Филевич). Обое закінчують свої статі гимном в честь галицької „русско-народной“ партії, яка ніби то „имбьетъ силу и мужество отстаивать идеалы общерусскаго національнаго елиненія, завбщаннне тысячелѣтней жизнью всего

* Дуже волякої слави була в свій час злобула справа з селянськими садками при маєтку гр. Потоцького в селі Коборівній. Про цю гаденбух справу докладно розказано на сторінках „Громадської Луки“ (ч.ч. 29, 124 і 125).